

PSIČIKOS
SVEIKATOS
PERSPEKTYVOS

**VIEŠOSIOS ĮSTAIGOS „PSIČIKOS SVEIKATOS PERSPEKTYVOS“
DIREKTORĖS**

**ĮSAKYMAS
DĖL VŠĮ „PSIČIKOS SVEIKATOS PERSPEKTYVOS“ DĖL VAIKŲ IR PAŽEIDŽIAMŲ
SUAUGUSIŲJŲ APSAUGOS POLITIKOS PATVIRTINIMO**

2023 m. kovo 30 d. Nr. 23/03/30-01
Vilnius

Siekiant užtikrinti, kad visose VŠĮ „Psychikos sveikatos perspektyvos“ veiklose būtų atsižvelgiama į vaikų ir suaugusiųjų interesus, įsakau patvirtinti politiką dėl vaikų ir pažeidžiamų suaugusiųjų apsaugos.

Direktorė
Karilė Levickaitė

VŠĮ „PSIHIKOS SVEIKATOS PERSPEKTYVOS“ POLITIKA DĖL VAIKŲ IR PAŽEIDŽIAMŲ SUAUGUSIŲJŲ APSAUGOS POLITIKA

1. ĮVADAS

Šiuo dokumentu siekiama išsamiai aprašyti procedūras, reikalingas užkertant kelią arba pranešant apie vaikų ar pažeidžiamų suaugusiųjų apsaugos pažeidimus, ir užtikrinant, kad visi su vaikų ir suaugusiųjų apsauga susiję klausimai būtų sprendžiami greitai ir veiksmingai.

Mūsų misija – sukurti žmogaus teisėmis pagrįstą požiūrį į psichikos sveikatą, kurio esmė – empatija, pagarba ir į asmenį orientuotos paslaugos. Todėl organizacija pripažįsta pareigą rūpintis bei skatinti vaikų ir pažeidžiamų suaugusiųjų gerovę ir yra įsipareigojusi užtikrinti, kad organizacijos veiksmai atspindėtų įstatymų nustatytas pareigas, atitiktų geriausią praktiką, vyriausybės ir tarptautines rekomendacijas.

Dokumentas parengtas remiantis šiais principais:

- vaikų ir pažeidžiamų suaugusiųjų gerovė yra prioritetas;
- visi vaikai ir pažeidžiami suaugusieji, nepaisant jų amžiaus, kultūros, negalios, lyties, kalbos, rasės, socialinės ir ekonominės padėties, religinių įsitikinimų ir (arba) seksualinės orientacijos ar lytinės tapatybės, turi teisę į apsaugą nuo bet kokios žalos ir prievartos;
- vaikų ir pažeidžiamų suaugusiųjų apsauga yra visų pareiga;
- vaikai ir pažeidžiami suaugusieji turi teisę pareikšti savo nuomonę visais jiems aktualiais klausimais, jei jie to nori;
- organizacija bendradarbiauja su vaikais ir tėvais, globėjais ar įtėviais arba su pažeidžiamais suaugusiais ir jų globėjais, siekdama skatinti atitinkamų grupių gerovę ir sveikatą.

2. SAŲVOKOS

Asmens duomenys – bet kokia informacija apie fizinį asmenį, kurio tapatybė gali būti tiesiogiai ar netiesiogiai nustatyta pagal identifikatorių, pavyzdžiui, vardą, pavardę, asmens kodą arba psichikos, ekonominę, kultūrinę ar socialinę tapatybę.

Jautri informacija – duomenys, kurie gali būti naudojami asmens tapatybei nustatyti ir kurie, paskelbti viešai, galėtų padaryti tam asmeniui žalą. Pavyzdžiui, biometrinė informacija,

medicininiai duomenys, tautinė kilmė, etniniai duomenys, neįgalumo statusas, amžius, duomenys apie nusikalstamą veiką, imigracijos statusas, šeimos padėtis.

Pažeidžiamas suaugęs asmuo – vyresnis nei 18 metų žmogus, nebent taikomi įstatymai numato kitaip, su didesniu nei įprasta daugumai pažeidžiamumu, kuris gali atsirasti dėl aplinkos ar asmens aplinkybių arba elgesio, rodančio, kad šiam ar kitam asmeniui gali kilti pavojus. Papildomi didesnio suaugusiųjų pažeidžiamumo veiksniai gali būti psichikos sveikata, negalia, amžius ar liga.

Smurtas prieš vaiką – pagal Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymą, veikimu ar neveikimu vaikui daromas tiesioginis ar netiesioginis tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis poveikis, jeigu dėl to vaikas mirė, buvo sutrikdyta sveikata, įprastinė raida, sukeltas skausmas ar pavojus gyvybei, sveikatai, įprastinei raidai ar pažeminta vaiko garbė ir (ar) orumas. Smurtu prieš vaiką taip pat laikoma vaiko nepriežiūra.

Vaikas – pagal Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvencijos 1 straipsnį vaikas, tai kiekvienas jaunesnis nei 18 metų žmogus, nebent pagal vaikui taikomą teisę pilnametystė sulaukta anksčiau.

Vaiko apsauga – pagal Lietuvos Respublikos Seimo vaiko gerovės valstybės politikos koncepciją, teisė augti šeimoje ir gauti profesionalią pagalbą, taip pat teisė būti apsaugotam nuo socialinio ir asmeninio smurto.

Žala – tyčinis fizinis, psichikos, seksualinis, ekonominis ar kitoks poveikis asmeniui veikimu ar neveikimu, dėl kurio asmuo patiria fizinę, turtinę ar kitokią žalą.

3. TEISINIS PAGRINDAS

Šis dokumentas vadovaujasi ir atitinka Lietuvoje taikomą teisinę bazę:

- [JT Vaiko teisių konvencija;](#)
- [JT Žmonių su negalia teisių konvencija;](#)
- [Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija;](#)
- [2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas;](#)
- [Lietuvos Respublikos Darbo kodeksas;](#)
- [Lietuvos Respublikos Seimo Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcija;](#)
- [Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos įstatymas;](#)
- [Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymas;](#)
- [Lietuvos Respublikos nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymas;](#)

- [Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas.](#)

4. PRINCIPAI IR VERTYBĖS

Mūsų vertybės:

- pagarba žmogaus teisėms;
- įtrauktis ir įvairovė;
- atvirumas ir bendradarbiavimas;
- savirefleksija ir tobulėjimas.

Vykdydama šią politiką, organizacija:

- skatina ir teikia pirmenybę vaikų ir suaugusiųjų saugumui ir gerovei;
- užtikrina, kad būtų taikomos tinkamos apsaugos priemonės ir procedūros;
- perima geriausią praktiką taikant šias procedūras ir elgesio kodeksą darbuotojams ir savanoriams;
- užtikrina, kad kiekvienas organizacijos darbuotojas ar savanoris suprastų savo vaidmenis ir pareigas, susijusias su vaikų ir pažeidžiamų suaugusiųjų apsauga, ir jiems būtų sudarytos tinkamos mokymosi galimybės atpažinti, identifikuoti ir reaguoti į prievartos, nepriežiūros ir kitų problemų, susijusių su žala vaikams ir pažeidžiamiesiems suaugusiems, požymius;
- visada laikosi šios apsaugos politikos ir procedūrų;
- užtikrina, kad vaikai ir pažeidžiami suaugę asmenys (arba jų atstovai) dalyvautų priimančioms sprendimus dėl jų;
- gerbia organizacijos veikloje dalyvaujančių vaikų ir pažeidžiamų suaugusių žmonių įvairovę, įsitikinimus ir vertybes;
- nedelsiant sprendžia šios politikos ir procedūrų nesilaikymo atvejus;
- skatina vaikų ir pažeidžiamų suaugusiųjų sveikatą ir gerovę, suteikiant jiems galimybę saugiai dalyvauti mokslinių tyrimų veikloje;
- gerbia ir propaguoja vaikų ir pažeidžiamų suaugusiųjų teises, atsižvelgia į norus ir jausmus.

5. ELGESIO KODEKSAS

Bendraudami su vaikais ir pažeidžiamais suaugusiais visi PSP darbuotojai, konsultantai, rangovai, savanoriai ir partneriai laikosi aukščiausio lygio profesionalumo ir etikos.

Visi darbuotojai privalo:

- visapusiškai atsižvelgti į pagrindines vertybes, nurodytas 4 skyriuje;
- išlaikyti aukščiausio lygio profesionalumą bendraujant su vaikais ir pažeidžiamais suaugusiais;
- bendrauti su vaiku ar pažeidžiamu suaugusiuoju jo gimtąja kalba ir pageidaujamu bendravimo stiliumi;
- bendraujant su vaiku ar pažeidžiamu suaugusiuoju, rinktis amžių atitinkančią kalbą ir manieras, vengti perdėtai globėjiško elgesio;
- prieš pokalbį gauti vaiko ar pažeidžiamo suaugusiojo ar jo tėvų, įtėvių arba globėjų sutikimą,
- nedelsiant užregistruoti ir pranešti organizacijos vadovei apie bet kokį įtarimą dėl vaikų ir pažeidžiamų suaugusiųjų teisių pažeidimų, kaip nurodyta 7 skyriuje;
- siekti, kad vaikai ir pažeidžiami suaugusieji tiesiogiai dalyvautų priimant visus jiems įtakos turinčius sprendimus, tinkamai įvertinant šių asmenų valią ir pageidavimus;
- niekada neignoruoti situacijos, kai vaikas ar pažeidžiamas suaugęs asmuo kenčia nuo rimtų sužalojimų arba jam gresia pavojus;
- nenaudoti prievartos ar smurto prieš vaiką ar pažeidžiamą suaugusįjį;
- ilgai nebūti vieniems su vaiku ar pažeidžiamu suaugusiuoju, neignoruoti jų pagrindinių poreikių, nekelti jiems pavojaus, neužsiimti netinkamais ryšiais ar veikla su vaikais ar pažeidžiamais suaugusiais;
- nežadėti vaikui ar pažeidžiamam suaugusiajam dalykų, kurie nebus įgyvendinti.

Asmeniui, pažeidusiam šias nuostatas, bus taikoma drausminė procedūra arba nušalinimas nuo pareigų, kol bus išnagrinėtas nusiskundimas dėl šios politikos standartų nesilaikymo, turinčių įtakos vaikų ar pažeidžiamų suaugusiųjų gerovei.

6. DARBUOTOJŲ SAMDYMAS IR MOKYMAI

Ši politika taikoma visiems, kurie dirba organizacijoje arba turi sutartinius santykius su organizacija. PSP pasilieka teisę reikalauti, kad visi būsimi darbuotojai, konsultantai, rangovai, savanoriai ir kiti partneriai atliktų standartinius ir išplėstinius asmens patikrinimus, siekiant įvertinti jų tinkamumą dirbti ar bendrauti su vaikais ir (arba) pažeidžiamais suaugusiais.

PSP įsipareigoja apmokyti personalą ir skleisti informaciją apie geriausią vaikų ir pažeidžiamų suaugusiųjų apsaugos praktiką, kaip sumažinti riziką ir sukurti saugią aplinką.

Vykdamas vaikų ir pažeidžiamų suaugusiųjų apsaugos mokymus, PSP:

- supažindina su šia politika visus darbuotojus, rangovus, savanorius, konsultantus ar kitus partnerius
- įtraukia supažindinimą ir informavimą apie organizacijos politiką į naujų darbuotojų informavimo procedūras;

- organizuoja vaikų teisių apsaugos mokymus darbuotojams, priskirtiems projektams, kuriuose jie dirba tiesiogiai su vaikais.

7. PRANEŠIMAS APIE POLITIKOS PAŽEIDIMUS

PSP užtikrina, kad darbuotojams ir bendruomenėms, su kuriomis dirbama, būtų prieinamos saugios ir tinkamos priemonės, skirtos pranešti apie šiame dokumente numatytų nuostatų pažeidimus. Organizacija taip pat priims skundus iš trečiųjų šaltinių, tokių kaip visuomenės nariai, partneriai ir oficialios institucijos.

Visi PSP darbuotojai, konsultantai, rangovai, savanoriai ir projektų partneriai privalo stebėti vaikų ir pažeidžiamų suaugusiųjų situaciją ir elgesį su jais, imtis veiksmų, kai kyla susirūpinimas dėl vaiko ar pažeidžiamo suaugusiojo apsaugos.

Esant pagrįstam įtarimui dėl netinkamo elgesio, PSP darbuotojai privalo nedelsdami pranešti organizacijos vadovei ir imtis veiksmų, sužinoję, kad vaikas ar pažeidžiamas suaugęs asmuo patyrė ar gali patirti žalą. Svarbu atsižvelgti ir į tai, ar kyla pavojus kitiems vaikams ar pažeidžiamiems suaugusiems.

Įgyvendinant projektus darbuotojai privalo vadovautis savo profesine nuomone ir patirtimi, iškilus abejonėms, kreipsis patarimo į kitus komandos narius.

Atsižvelgiant į nacionalinius teisės aktus darbuotojai turi nedelsdami pranešti atitinkamoms nacionalinėms valdžios institucijoms, jei mano, kad vaikui arba pažeidžiamam asmeniui grėsią tiesioginis pavojus patirti žalą. Pavyzdžiui, pranešti policijai ir socialinėms tarnyboms telefonu 112.

Kaip pranešti apie vaikų ar pažeidžiamų suaugusių teisių pažeidimą?

Darbuotojai, sutartiniais ryšiais susiję asmenys arba trečiosios šalys, turintys nusiskundimų ar rūpesčių dėl pažeidimų, turėtų nedelsdami apie tai pranešti organizacijos direktorei tinkamiausiu komunikacijos būdu ir pateikiant detalią informaciją apie situaciją.

PSP imasi tolesnių veiksmų laikydamiesi šios politikos ir procedūrų bei teisinių ir įstatyminių įsipareigojimų. Taikomos atitinkamas darbinės drausminės priemonės darbuotojams, kurie pažeidė šio dokumento nuostatas.

Pareigos

PSP direktorė yra pagrindinis kontaktinis asmuo ir yra atsakinga už:

- šios politikos įgyvendinimą visoje organizacijoje;
- konfidencialų įrašų, apie vaikų ir pažeidžiamų suaugusiųjų asmenų apsaugos klausimus organizacijoje, tvarkymą;
- patarimų ir nurodymų teikimą projektų vadovams visais vaikų ir pažeidžiamų suaugusiųjų apsaugos klausimais;
- pranešimų apie vaikų ir pažeidžiamų asmenų teisių pažeidimą tyrimą.

PSP projektų vadovai ir vadovės yra atsakingi už:

- koordinuojamuose projektuose dalyvaujančių asmenų informavimą apie šią politiką;
- dėmesio atkreipimą ir reagavimą į bet kokius vaikų ir pažeidžiamų asmenų apsaugos klausimus ar problemas;
- darbo koordinavimą lankantis vaikų ar pažeidžiamų suaugusiųjų įstaigose.

8. DUOMENŲ APSAUGA IR KONFIDENCIALUMAS

Labai svarbu, kad sprendžiant vaikų ir pažeidžiamų suaugusiųjų apsaugos klausimus būtų laikomasi konfidencialumo visais proceso etapais. Visa jautri informacija bus laikoma konfidencialia, laikantis nacionalinių ir Europos duomenų apsaugos standartų bei kitų susijusių įstatymų ir politikos.

9. STEBĖSENA IR PERŽIŪRA

Šis dokumentas peržiūrimas kas trejus metus arba tokiomis aplinkybėmis:

- teisės aktų ir (ar) vyriausybės nurodymų pakeitimai,
- jeigu reikalauja projekto partneris ar finansuotojas,
- dėl bet kokio kito reikšmingo pasikeitimo ar įvykio.